Συμμετοχή της Εκκλησίας της Ελλάδος στον διάλογο μεταξύ Ορθοδόξου Εκκλησίας και Παπισμού (Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 30 Δεκεμβρίου, 2009

Παρέμβαση του Σεβασμιωτάτου στην Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος που κατετέθη στα Πρακτικά της Συνόδου

Το θέμα της συμμετοχής της Εκκλησίας μας στον διάλογο μεταξύ Ορθοδόξου Εκκλησίας και «Ρωμαιοκαθολικής», αλλά κυρίως του τρόπου με τον οποίον συμμετέχει είναι μεγάλο, όμως εδώ θα αρκεσθώ να παρουσιάσω συνοπτικά μερικές απόψεις.

1. Ο διάλογος είναι αναγκαίος να γίνεται, αλλά με τις αναγκαίες θεολογικές, εκκλησιολογικές και κανονικές προϋποθέσεις. Δηλαδή, η Εκκλησία δεν πρέπει εν ονόματι του διαλόγου να αρνείται την θεολογία της, την εκκλησιολογία της και το κανονικό της δίκαιο.

2. Καίτοι υπάρχουν εκκρεμή θέματα, όπως το θέμα της Ουνίας, καθώς επίσης και άλλα βασικά θεολογικά θέματα, όπως η διδασκαλία του actus purus, που σαφέστατα επηρεάζει την όλη θεολογία (filioque) και εκκλησιολογία του Παπισμού, εν τούτοις μπορεί να συζητηθή το θέμα της σχέσεως μεταξύ πρωτείου και συνοδικότητος, δεδομένου ότι ήταν ένα βασικό θέμα που απησχόλησε την πρώτη χιλιετία.

Θεωρώ ότι η σταδιακή απόσχιση της Παλαιάς Ρώμης από τα Πατριαρχεία της Ανατολής, άρχισε από το πρωτείο του Πάπα στην Εκκλησία, και αργότερα από τους Φράγκους επεβλήθη στην θεολογία της Παλαιάς Ρώμης το filioque. Δηλαδή, ο Πάπας ποτέ δεν μπόρεσε να συμβιβασθή με τα ίσα πρεσβεία τιμής που απεδόθησαν από την Δ Ο?κουμενική Σύνοδο στον Επίσκοπο της Νέας Ρώμης.

3. Καίτοι ο διάλογος για την σχέση μεταξύ συνοδικότητος και πρωτείου είναι σημαντικός και μέσα από το πρίσμα αυτό θεωρείται ότι θα προχωρήσουν και σε άλλα ζητήματα, εν τούτοις υφίστανται μερικά προβλήματα, τα οποία πρέπει να επισημανθούν.

Πρώτον. Ο τρόπος με τον οποίο συμμετέχει η Εκκλησία μας στον διάλογο δεν είναι ο κατάλληλος. Γίνεται με άκρα μυστικότητα. Τα κείμενα που υπογράφονται από τις έως τώρα συναντήσεις (Μόναχο, Μπάρι, Νέο Βάλαμο, Ραβέννα) και από τους εκπροσώπους της Εκκλησίας μας είναι προβληματικός. Ποτέ δεν έγινε συζήτηση στην Ιεραρχία, για το ποιά πρέπει να είναι η στάση των εκπροσώπων μας στις συναντήσεις αυτές και ποτέ τα κείμενα δεν συζητήθηκαν στην Ιεραρχία μετά την υπογραφή τους. Οπότε, δεν λειτουργεί το Συνοδικό πολίτευμα στο σημείο αυτό. Οι Ιεράρχες που είμαστε εκφραστές και θεματοφύλακες της πίστεως παραμένουμε στο περιθώριο, στο «σκοτάδι».

Δεύτερον. Οι δηλώσεις που γίνονται από Ορθοδόξους και Ρωμαιοκαθολικούς εκπροσώπους δείχνουν την προβληματικότητα, γιατί φανερώνουν ότι υπάρχει μια προσπάθεια να επέλθη η «ένωση των Εκκλησιών» όχι με ξεκάθαρο τρόπο. Υπάρχουν αυτές οι δηλώσεις, οι οποίες αν χρειασθή μπορεί να μνημονευθούν.

Τρίτον. Στην Α χιλιετία αντιμετωπίσθηκε από πλευράς Ορθοδόξου Εκκλησίας το θέμα των πρεσβείων του Πάπα της Ρώμης. Αυτό έγινε στην Σύνοδο επί Μεγάλου Φωτίου (879-880 μ.Χ.), η οποία από πολλούς Ορθοδόξους θεωρείται ως Η Οικουμενική Σύνοδος. Στην Σύνοδο αυτή παρουσιάσθηκαν τα δύο είδη εκκλησιολογίας, ήτοι της Παπικής Εκκλησίας και της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ο Πατριάρχης Φώτιος ανεγνώριζε τα πρεσβεία τιμής στον Πάπα, αλλά μέσα σε ορθόδοξα εκκλησιολογικά πλαίσια, ότι ο Πάπας έχει μόνον τα πρεσβεία τιμής μέσα στην Εκκλησία και δεν μπορεί να τεθή υπεράνω της Εκκλησίας. Επομένως, στην συζήτηση που γίνεται για το πρωτείο του Πάπα πρέπει να ληφθή σοβαρά υπ' όψη η απόφαση της Συνόδου αυτής.

Βέβαια, στην Σύνοδο αυτή μαζί με το πρωτείο συζητήθηκε και το filioque, οπότε όταν συζητούμε σήμερα το θέμα του πρωτείου, πρέπει να το δούμε μέσα από τα πρεσβεία τιμής, όπως και την αίρεση του filioque.

Τέταρτον. Ενώ στην Ορθόδοξη Εκκλησία το σύστημα της διοικήσεώς της είναι Συνοδικό, στην «Ρωμαιοκαθολική» το σύστημα της διοικήσεως είναι «παποκεντρικό». Αυτό φαίνεται σαφέστατα στις αποφάσεις της Β Βατικανείου Συνόδου και σε άλλα συνοδικά κείμενα, στα οποία υποστηρίζεται ότι ο Πάπας είναι «αρχηγός του συλλόγου των Επισκόπων», είναι «η πέτρα της Εκκλησίας», είναι «η αιώνια και ορατή αρχή και θεμέλιο της ενότητας, που συνδέει τόσο τους επισκόπους μεταξύ τους, ως και το πλήθος των πιστών», είναι «αντιπρόσωπος του Χριστού και ως Ποιμένας όλης της Εκκλησίας, έχει πλήρη, υπερτάτη και παγκόσμια εξουσία μέσα στην Εκκλησία, την οποία μπορεί πάντοτε ελεύθερα να ασκεί». Επίσης πρέπει να υπογραμμισθή η εκκλησιολογία του Παπισμού ότι «δεν μπορεί να υπάρξη Οικουμενική Σύνοδος αν δεν επικυρωθεί, η τουλάχιστον αν δεν γίνει δεκτή από το διάδοχο του Πέτρου».

Επομένως, η παποκεντρική αυτή αντίληψη και η υπεροχή του Πάπα και από αυτές τις Οικουμενικές Συνόδους αίρει την συνοδικότητα και συνιστά μιαν άλλη εκκλησιολογία. Η άποψη των παπικών ότι οι Εκκλησίες, δηλαδή οι Ορθόδοξες που δεν δέχονται ως αρχηγό τους τον Πάπα είναι ελλιπείς, δηλαδή έχουν ελλείψεις, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Πέμπτον. Στο σχέδιο του κειμένου που πρόκειται να συζητηθή στην Κύπρο τον Οκτώβριο, καίτοι υπάρχουν πολλά σημαντικά σημεία που δείχνουν το πως λειτουργούσε το πρωτείο του Πάπα στην πρώτη χιλιετία, εν τούτοις δεν θίγεται καθόλου η σχέση μεταξύ του πρωτείου του πάπα και των Οικουμενικών Συνόδων. Ένα κείμενο που δεν έχει καθαρότητα σκέψεως δεν μπορεί να επικρατήση και να βοηθήση για την επανένταξη των αποσχισθέντων στην Καθολική Εκκλησία.

Έκτον. Είναι γεγονός ότι το βασικό πρόβλημα του Πάπα είναι ότι δεν αποδέχθηκε ουσιαστικά ποτέ τον 28ο Κανόνα της Δ Οικουμενικής Συνόδου που έδιδε ίσα πρεσβεία τιμής στην Εκκλησία της Νέας Ρώμης και το δικαίωμα να χειροτονή Επισκόπους στις βαρβαρικές χώρες. Αυτό αποδεικνύεται και από το ότι σε καμμία Οικουμενική Σύνοδο δεν παρέστη ο Πάπας, παρά μόνον αντιπρόσωποί του.

Έβδομον. Όταν μελετήση κανείς προσεκτικά τα κείμενα των προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών διαπιστώνει ότι ναι μεν συμφωνούν για την συνέχιση του διαλόγου, αλλά θέτουν σαφείς προϋποθέσεις, όπως για παράδειγμα να καταδικασθή απεριφράστως η Ουνία και δια του πρωτείου να προχωρήση ο διάλογος και σε άλλα ουσιαστικά θεολογικά ζητήματα.

Όγδοον. Από την συνάντηση της Ραβέννας αποχώρησε το Πατριαρχείο Μόσχας με αφορμή την παρουσία του Αρχιεπισκόπου Εσθονίας και επομένως δεν υπέγραψε το κείμενο, όπως δεν το υπέγραψε και το Πατριαρχείο Γεωργίας. Πρέπει να αναζητηθούν οι αποφάσεις των άλλων Ορθοδόξων Εκκλησιών πάνω στο κείμενο της Ραβέννας.

Ύστερα απ' όλα αυτά, προτείνω να δίδεται κατεύθυνση στους εκπροσώπους μας, μετά από συζήτηση και απόφαση στην Ιεραρχία, για το τι θα υποστηρίξουν κατά τον διάλογο και μετά την υπογραφή των κειμένων να γίνεται συζήτηση στην Ιεραρχία. Συγχρόνως να δηλωθή σαφέστατα ότι, εάν οι εκπρόσωποί μας υπογράψουν ένα κείμενο που είναι έξω από τις κατευθυντήριες γραμμές που θα τους δοθούν από την Εκκλησία, τότε αυτό το κείμενο δεν δεσμεύει την Εκκλησία μας.

(Πηγή: "Εκκλησιαστική Παρέμβαση", Οκτώβριος 2009)

Διαβάστε περισσότερα άρθρα του Σεβασμιωτάτου πατώντας εδώ